

Sammanfattning av docentföreläsning 18 november 2019 – Albin Gräns

FISKVÄLFÄRD och hållbar matproduktion

Fisk utgör den huvudsakliga proteinkällan för 3 miljarder människor i världen, och sedan 1950-talet har världens fiskkonsumtion mer än sexfaldigast. Den ökningen har, i en tid då 90 % av de kommersiellt viktiga fiskbestånden utarmats, möjliggjorts genom en massiv utveckling av världens vattenbruk. Idag slaktas uppskattningsvis över hundra miljarder fiskar årligen inom vattenbruksindustrin. Den verkliga siffran är dock oklar, eftersom fiskar till skillnad mot andra produktionsdjur räknas i kilon och inte i antal individer.

Tyvärr rapporteras ofta om att det finns allvarliga välfärdsbrister för uppfödd fisk, och idag saknas ofta evidensbaserad information som kan ligga till grund för utformningen av riktlinjer för etiskt försvarbar hållning, hantering och avlivning av fisk i stor skala. Problematiken beror på att kunskapsnivån gällande fiskvälfärd är låg och att fiskar saknar många av de beteenden som signalerar negativ stress, sjukdom, smärta och obehag hos andra djurslag.

Syftet med min grupps forskning är därför att bättre förstå vad fiskar upplever som stressande/obehagligt i verkliga situationer. Detta gör vi genom att studera fiskar både på plats ute hos uppfödarna, samt under kontrollerade förhållanden i labb. Med hjälp av ny teknik kan vi i realtid följa beteendemässiga som fysiologiska förändringar från individer som simmar fritt tillsammans med de övriga fiskarna på produktionsanläggningen. Det ger oss information som vi kan använda för att identifiera och jämföra situationer som fiskarna upplever som kritiska. Dessa kritiska situationer kan vi sedan, under kontrollerade förhållanden, återskapa för att i detalj kunna hur förstå hur de påverkar fiskarnas hälsa och välfärd.

Det kanske tydligast exemplet på en kritiskt, och ur ett välfärdsperspektiv, högst problematisk situation är avlivningsprocessen. Inom Svenskt vattenbruk måste alla fiskar bedövas innan de avlivas, men hur detta skall ske på ett etiskt försvarbart sätt är idag oklart. Kunskapsbristen när det kommer till bedövningsmetoder för fisk grundas i svårigheten att kontrollera huruvida en fisk är medvetslös eller ej. Detta utgör ett enormt problem eftersom en felbedömd bedövning kan leda till att efterföljande strupskärningen, sker på orörliga men fullt medvetna fiskar. För att råda bot på detta har vi i min forskargrupp utvecklat en metod där vi, helt utan kirurgiska ingrepp, kan bedöma huruvida en fisk är vid medvetande eller inte. Således kan vi nu för första gången på ett enkelt sätt utreda hur fiskar ska bedövas/avlivas på ett sätt så att de inte utsätts för onödigt lidande.